

Οι (απροϋπόθετες) απαλλαγές και το σημερινό Μάθημα των Θρησκευτικών (Σταύρος Γιαγκάζογλου, Δρ Θ., Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου)

/ [Πεμπτουσία](#)

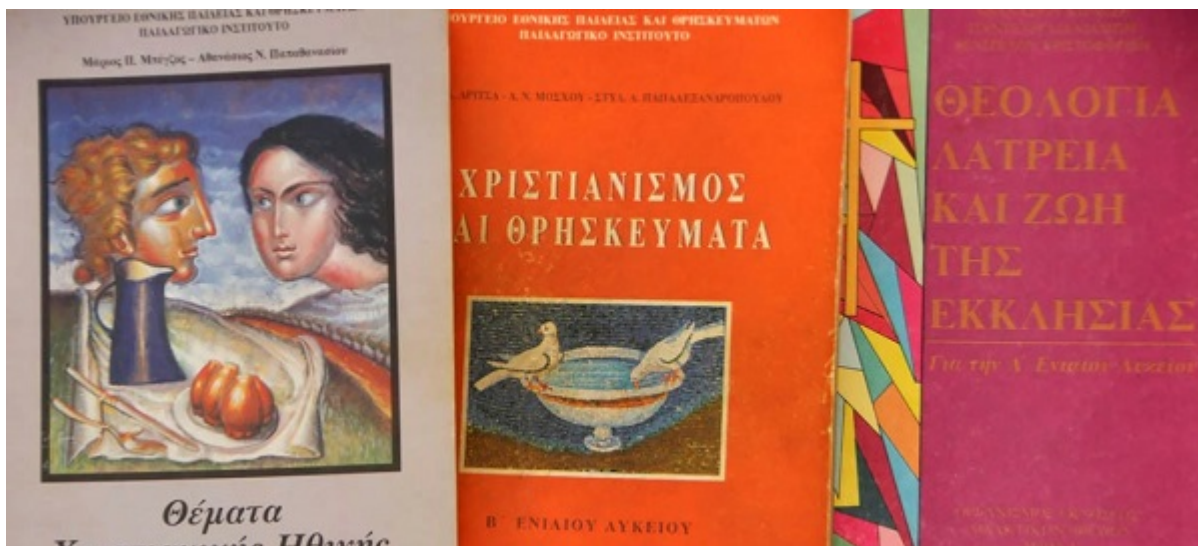

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1LJuTlf>]

4. Το ισχύον θρησκευτικό μάθημα

Το υφιστάμενο μάθημα των Θρησκευτικών, όπως και οι προσανατολισμοί και οι επιλογές της δημόσιας εκπαίδευσης, πέρασε από διάφορες φάσεις, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον μονοφωνικό ή κατηχητικό ή αυστηρά ομολογιακό. Σήμερα τείνει σταθερά να είναι ένα μάθημα ανοικτό και ανεκτικό προς τις άλλες χριστιανικές ομολογίες αλλά και τις άλλες θρησκείες με γνωσιακό και παιδαγωγικό χαρακτήρα.

Ως εκ τούτου, το μάθημα των Θρησκευτικών συνιστά γνωριμία με τα μορφωτικά αγαθά, τις αξίες και τον πολιτισμό που διαμόρφωσε ο Χριστιανισμός και η ορθόδοξη παράδοση, ενώ παράλληλα διδάσκεται το θρησκευτικό φαινόμενο γενικά και οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις των λαών. Ακόμη, στο πλαίσιο του μαθήματος, τα κοινωνικά και υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου προσεγγίζονται με πνεύμα διαλόγου, ελευθερίας και καταλλαγής, χωρίς ομολογιακή εμμονή, κατηχητισμό, φανατισμό ή μισαλλοδοξία. Με άλλα λόγια, το σύγχρονο μάθημα των Θρησκευτικών βοηθά στην κατανόηση της παράδοσης και εκφράζει τον θρησκευτικό πολιτισμό μας με σεβασμό προς κάθε άλλη θρησκευτική ετερότητα.

Το μάθημα των Θρησκευτικών στη χώρα μας, ενταγμένο οργανικά στην παρεχόμενη από την Πολιτεία εκπαίδευση, διαλέγεται με τα άλλα μαθήματα στο πλαίσιο της διαθεματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης της σχολικής γνώσης, η οποία αποσκοπεί στην καλλιέργεια ενός γνήσιου ανθρωπισμού. Η διαμόρφωση αξιών, στάσεων, η υπέρβαση των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων και των διακρίσεων, η αποδοχή των διαφορών, η επίλυση των αντιπαλοτήτων, η ανάλυση και συζήτηση μεγάλων σύγχρονων προβλημάτων συνδέονται με τις αξίες και την υπαρξιακή στάση που προκύπτει από το ήθος της ελληνορθόδοξης παράδοσης.

Ως εκ της θέσεώς του στον κορμό των μαθημάτων, δεν μπορεί να είναι «μονοφωνικό» και «μονόπλευρο». Είναι γεγονός ότι ο διάλογος των μαθημάτων στην ελληνική σχολική πραγματικότητα, διαμόρφωσε τις τελευταίες δεκαετίες νέες δυνατότητες και νέους ορίζοντες στη διδασκαλία και του θρησκευτικού μαθήματος. Το θρησκευτικό μάθημα με σαφή τον γνωσιολογικό του χαρακτήρα και απελευθερωμένο από την παλαιά αντίληψη που το ήθελε στενά ομολογιακό, κατηχητικό και ηθοπλαστικό, εγκεντρίζεται, πολλές φορές κριτικά και αυτοκριτικά, κυρίως, στα μορφωτικά και πολιτιστικά αγαθά της ελληνικής ορθόδοξης παράδοσης και του βυζαντινού πολιτισμού. Δίνοντας έμφαση στην ιστορία και στον πολιτισμό, έχει συνάμα ανοικτούς ορίζοντες και διαλέγεται με τα ζητήματα και τις προτεραιότητες που θέτει ο ραγδαία μεταβαλλόμενος σύγχρονος κόσμος και πολιτισμός. Αναμφίβολα, λοιπόν, προσφέρει στην υπόθεση της παιδείας στον τόπο μας και έχει πολλά ακόμη να συνεισφέρει στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής αγωγής.

Αν, λοιπόν, καθιερωθεί στο δημόσιο σχολείο προαιρετικό μάθημα Θρησκευτικών, τότε ελλοχεύει ο κίνδυνος το υπάρχον θρησκευτικό μάθημα να προσανατολισθεί προς μια απόλυτα ομολογιακή και κατηχητική έκφραση. Στην περίπτωση αυτή,

είναι φανερό ότι θα υποβαθμιστούν οι υπάρχουσες Θεολογικές Σχολές των Πανεπιστημίων, ενώ οι εκπαιδευτικοί που θα διδάσκουν ένα αμιγώς ορθόδοξο κατηχητικό-ομολογιακό θρησκευτικό μάθημα, αλλά και το ίδιο το περιεχόμενο του μαθήματος, δεν θα εποπτεύονται και ελέγχονται από τα θεσμοθετημένα όργανα της Πολιτείας, αλλά απευθείας από την Εκκλησία. Εάν στο ελληνικό σχολείο προταθεί η διδασκαλία ενός καθαρά κλειστού κατηχητικού-ομολογιακού μαθήματος για τους ορθόδοξους μόνον, ή κάθε θρησκείας σε χωριστή τάξη, που θα είναι εκ των πραγμάτων προαιρετικό, ώστε να ικανοποιηθούν, ει δυνατόν, οι πάντες, τότε μπορεί να εμφανιστεί στα σχολεία ένα πρωτόγνωρο για την Ελλάδα φαινόμενο, αυτό της θρησκευτικής ομοσπονδοποίησης του σχολείου. Η θρησκευτική ομοσπονδοποίηση του σχολείου μπορεί να οδηγήσει μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα στην εκχώρηση της ευθύνης του θρησκευτικού μαθήματος από την Πολιτεία στις επιμέρους θρησκευτικές κοινότητες. Θα είναι η χειρότερη εξέλιξη, δεδομένης της μόνιμης ροπής των θρησκειών προς τον φονταμενταλισμό και την παραδοσιοκρατία. Αν τούτο συσχετιστεί με το δεδομένο ιστορικό γεγονός ότι στα Βαλκάνια και στην νοτιοανατολική Ευρώπη η θρησκεία υπήρξε σχεδόν πάντα παράγων εθνογένεσης, απαιτείται να μελετηθούν σε βάθος οι ποικίλες παράμετροι ενός τέτοιου εγχειρήματος.

Θεωρούμε σκόπιμο να αναφέρουμε εδώ ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, όταν το 2004 ο τότε Αρχιεπίσκοπος Αθηνών εξεδήλωσε πρόθεση κηδεμονίας του μαθήματος (βλ. περ. Εκκλησία Δεκ. 2004-Ιαν. 2005), απάντησε ότι «το θρησκευτικό μάθημα δεν αντιμετωπίζεται ως ένα ειδικό μάθημα - με ό,τι αυτό συνεπάγεται - αλλά ως ένα κανονικό μάθημα του σχολικού προγράμματος». Ως εκ τούτου, το αναλυτικό πρόγραμμα και τα βιβλία των Θρησκευτικών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, «είναι έργο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ως ανεξάρτητης δημόσιας υπηρεσίας, η οποία υπάγεται κατευθείαν στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων» και όχι της Εκκλησίας.

Θρησκευτική κατήχηση - όποιο κι αν είναι το θεματικό της περιεχόμενο - και δημόσιο σχολείο δεν μπορούν να συνδυαστούν στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές και πλουραλιστικές κοινωνίες. Αυτό, κατά τη γνώμη μας, θα πλήξει καίρια ένα ανοικτό, πλουραλιστικό, διαπολιτισμικό και ανεκτικό προς την ετερότητα θρησκευτικό μάθημα που χωράει, ενδιαφέρει και απευθύνεται σε όλους.

[Συνεχίζεται]